

מסכת תענית – שיעור 2

1. ברכות דף ב עמוד א

/משנה./ מאימתי קורין את שמע בערבית? - משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן עד סוף האשמורה הראשונה, דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים: עד חצות. רבן גמליאל אומר: עד שיעלה עמוד השחר. גמרא. תנא היכא קאי דקתני מאימתי? ותו, מאי שנא דתני בערבית ברישא? לתני דשחרית ברישא! תנא אקרא קאי, דכתיב+דברים ו' בשכבך ובקומך. והכי קתני: זמן קריאת שמע דשכיבה אימת - משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן.

2. נזיר דף ב עמוד א

/מתני./ כל כינויי נזירות כנזירות. האומר אהא - הרי זה נזיר, או אהא נאה - נזיר. נזיק נזיח פזיח - הרי זה נזיר... גמ'. מכדי תנא בסדר נשים קאי, מאי טעמא תני נזיר? תנא אקרא קאי+ :דברים כד+ והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערות דבר, והכי קאמר: מי גרם לה לעבירה? יין, וקאמר: כל הרואה סוטה בקלקולה - יזיר עצמו מן היין.

3. סוטה דף ב עמוד א

/מתני./ המקנא לאשתו, רבי אליעזר אומר: מקנא לה על פי שנים, ומשקה על פי עד אחד או ע"פ עצמו; רבי יהושע אומר: מקנאלה על פי שנים ומשקה ע"פ שנים. גמ'. מכדי תנא מנזיר סליק, מאי תנא דקא תנא סוטה? כדרבי; דתניא, רבי אומר: למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה? לומר לך, שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין. וליתני סוטה והדר ליתני נזיר! אידי דתנא כתובות ותנא המדיר תנא נדרים, ואידי דתנא נדרים תנא נזיר דדמי לנדרים, וקתני סוטה כדרבי.

4. הקדמת המאירי על ספר בית הבחירה

ר' מנחם המאירי, חי בקטלוניה שבדרום צרפת בין השנים 1249-1315. חיבורו של המאירי 'בית הבחירה' מביא מסורות שונות, הן מספרד והן מאשכנז, בנוסף על פירושו לתלמוד וספרי הלכה שונים כתב המאירי גם את הספר 'מגן אבות', אשר מגן על מנהגי פרובנס, וגם חיבור התשובה על הלכות תשובה.

אחל החבור הזה במסכת ברכות בשכבר נתפשט המנהג להעתיק עניניה ממקומם ר"ל מסדר זרעים והתחברם עם סדר מועד וגם שם כבוד תנחל ותשב ראש כמלך בגודד והסבה באלו הדברים אמנם צריך שתדענה בטרם נחל לדבר דרך הקדמה לידיעת כללי הספר והוא שמצד שלא הורגל הלמוד רק בג' הסדרים ר"ל מועד נשים נויקין ונעזבו השלשה האחרונים ר"ל קדשים טהרות זרעים עזיבה מוחלטת רק לאחד מעיר ושנים ממשפחה למיעוט צרך ידיעתם באלו הזמנים ולרוב עומק עניניהם מזה הצד

ראו בימי הגאונים להעתיק משאר הסדרים מסכיות ידועות להיות ידיעתם הכרחית כשאר המסכיות שבג' הסדרים הרגילים בלימוד ואולי יותר מהרבה מהן והן מסכת ברכות מסדר זרעים וחברוה בסדר מועד ומסכת חולין מסדר קדשים וחברוה גם כן בסדר מועד ומסכת נדה מסדר טהרות וחברוה בסדר נשים וכן נתחדש בימי הגאונים סדור המסכיות באלו הג' סדרים.

5. יומא דף סט עמוד ב

דאמר רבי יהושע בן לוי: למה נקרא שמן אנשי כנסת הגדולה - שהחזירו עטרה ליושנה. אתא משה אמר+ דברים י+ האל הגדל הגבר והנורא, אתא ירמיה ואמר: נכרים מקרקרין בהיכלו איה נוראותיו? לא אמר נורא. אתא דניאל, אמר: נכרים משתעבדים בבניו, איה גבורותיו? לא אמר גבור. אתו אינהו ואמרו: אדרבה, זו היא גבורת גבורתו שכובש את יצרו, שנותן אך אפים לרשעים. ואלו הן נוראותיו - שאלמלא מוראו של הקדוש ברוך הוא היאך אומה אחת יכולה להתקיים בין האומות? ורבנן היכי עבדי הכי ועקרי תקנתא דתקין משה! - אמר רבי אלעזר: מתוך שיודעין בהקדוש ברוך הוא שאמתי הוא, לפיכך לא כיזבו בו.

6. ירמיהו פרק לב

ט וְאֶתְפַּלֵּל אֶל יְקֹנֵק אַחֲרֵי תַתִּי אֶת סֵפֶר הַמִּקְנָה אֶל בְּרוּךְ בֶּן גִּרְיָה לְאָמֵר: יִזְ (אָהָה אֲדֹנָי יְקֹנֵק הִנֵּה אֶתְּה עֲשִׂית אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ בְּלִחְדָּה הַגְּדוֹל וּבְזִרְעָךְ הַנְּטוּיָה לֹא יִפְּלֵא מִמֶּךָ כֹּל דְּבָר | יִח עֲשֵׂה חֶסֶד לְאֶלְפִים וּמְשַׁלֵּם עֲוֹן אָבוֹת אֶל חֵיק בְּנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם הָאֵל הַגְּדוֹל הַגְּבוּר יְקֹנֵק צְבָאוֹת שְׁמוֹ:

7. דניאל ט

ג וְאֶתְנָה אֶת פְּנֵי אֶל אֲדֹנָי הָאֱלֹהִים לְבַקֵּשׁ תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים בְּצוּם וְשֵׁק וְאָפֵר: ד וְאֶתְפַּלֵּה לְיִקְוֵק אֱלֹהֵי וְאֶתְנַדָּה וְאֶמְרָה אֲנָא אֲדֹנָי הָאֵל הַגְּדוֹל וְהַנּוֹרָא שְׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד לְאֶהָבָיו וְלְשִׁמְרֵי מִצְוֹתָיו:

8. מסכת אבות פרק ד משנה א

בן זומא אומר איזהו חכם הלומד מכל אדם שנאמר (תהלים קי"ט) מכל מלמדי השכלתי איזהו גבור הכובש את יצרו שנאמר (משלי טו/טז) טוב אך אפים מגבור ומושל ברוחו מלוכד עיר

9. תלמוד בבלי מסכת חולין דף ס עמוד ב

וירב אסי רמי, כתיב: +בראשית א'+ ותוצא הארץ דשא בתלת בשבתא, וכתיב, +בראשית ב'+ וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ במעלי שבתא! מלמד שיצאו דשאים ועמדו על פתח קרקע, עד שבא אדם הראשון ובקש עליהם רחמים, וירדו גשמים וצמחו; ללמד: שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים.

10. רמב"ן על בראשית פרק ז פסוק יח

רבי משה בן נחמן (רמב"ן) (1194 - 1270 מגדולי חכמי ספרד, פוסק, פרשן, הוגה, מקובל ורופא, מחשובי ההוגים והפרשנים בכל הדורות. נולד בגירונה ונפטר בא"י.

וטעם ויגברו המים והמים גברו שנתרבו מאד, כי לרובי הגדול יקרא הלשון גבורה, וכן ופשעיהם כי יתגברו (איוב לו ט), רבו מאד, גבר חסדו על יראיו (תהלים קג יא), גדל, וכן ואם בגבורות שמונים שנה (שם צ י), ברבוי גדול: ויתכן כי טעם "ויגברו", שהיו באים בשטף ועוקרים

האילנות ומפילים הבנינים, כי לכח יקראו גבורה, בעבור כי הגבורה בכח, וכן גם גברו חיל (איוב כא ז), והגביר ברית לרבים שבוע אחד (דניאל ט כז), יעמידנו בחוזק ולשון חכמים (תענית ב) גבורת גשמים, מפני שיורדין בגבורה ואפשר שיהיה מזה ואם בגבורות שמונים שנה, שאם היו עצמותיו וגופו חזקים והוא בעל כח יחיה שמונים ואם כן יהיה פירוש גברו על הארץ שהיו בגבורתם כלם אף על ההרים הגבוהים ושוטפים אותם:

11. העמק דבר על בראשית פרק ז פסוק יח

פירושו לתורה של רבי נפתלי צבי יהודה ברלין, הידוע בכינויו הנצי"ב מוולוז'ין, נולד במיר, רוסיה, (1817) ונפטר בורשה, פולין, (1893). כיהן כראש ישיבת וולוז'ין, אם הישיבות של העת החדשה.

ויגברו המים. יפה פי' הרמב"ן שהיו באים בשטף ועוקרים אילנות [אמנם מה שכלל בזה לשון גבורות גשמים. אינו נראה דשם הפי' גבורות ה' שמראה בגשמים וכאן הפי' המים עשה גבורות]: